

[א] נמ' ר"ע אומר – נמחק. רבי יהודה אומר.

אור אליהו

[א] בגמ': "תנו רבנן, כמימי אדמה, מביא אדמה שמנה מבקעת בית כרם ומציף עליה מים, דברי רבי מאיר. רבי עקיבא אומר, מבקעת יודפת. רבי יוסי אומר, מבקעת סכני. רבי שמעון אומר, אף מבקעת גנוסר וכיוצא בהן". כך היא הגירסא שלפנינו. אמנם בש"ס של רבינו מה שכתוב "**רבי עקיבא אומר**" – נמחק. ובמקומם כתב רבינו בגליון הש"ס את התיבות: "**רבי יהודה אומר**". והיינו, שצריך לומר: "רבי יהודה אומר, מבקעת יודפת"¹. ואולי הטעם, שעל הגירסא שלפנינו קשה, מדוע הקדים את דברי רבי מאיר לדברי רבי עקיבא רבו².

¹ וכן הוא בתוספתא (ג, ה), לפי מה שכתוב שם בהגהות הגר"א לתוספתא (אות כ-ל): "כמימי אדמה כיצד, מביא אדמה מבקעת בית כרם ומציף עליו מים, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, מבקעת סכני. **רבי יהודה** אומר, מבקעת יוטבת. רבי שמעון אומר משום רבי עקיבא, אף של בקעת גנוסר וכיוצא בהן". ועיין הערה הבאה.

² וכן כתב בערוך לנר: "קצת קשה, דנקט רבי עקיבא אחר רבי מאיר דתלמידו היה, אבל ראיתי בתוספתא דלא גרס רבי עקיבא, אלא רבי יהודה אחר רבי מאיר". והנה לפי גירסת תוספתא שלפנינו **רבי יהודה** אומר מבקעת סכני, ורבי **יוסי** אומר מבקעת יוטבת. אמנם בהגהות הגר"א לתוספתא הופך הגירסא, שרבי יוסי אומר מבקעת סכני, ורבי יהודה אומר מבקעת יוטבת, וכפי הגירסא בגמ' על פי הגהות רבינו. וכתב בערוך לנר, שאכן גירסת הבבלי יותר נכונה בזה. והוסיף, שבזה מיושב מדוע פסק הרמב"ם (איסורי ביאה ה, ח): "כמימי אדמה כיצד, יביא אדמה מבקעת **סיכני** וכיוצא בה שהיא אדומה". והיינו, שאם נאמר שרבי יוסי אומר מבקעת סכני, אתיא שפיר, שהלכה כרבי יוסי נגד כל אחד מחבריו: רבי יהודה, רבי מאיר ורבי שמעון (כמבואר בעירובין מז ע"א). והוסיף עוד, שלפי זה יש גם ראייה שלדעת הרמב"ם צריך לגרוס רבי יהודה ולא רבי עקיבא, שאם היה גורס רבי עקיבא, היה צריך לפסוק מבקעת **יודפת**, שכן הלכה כרבי עקיבא מחברו (שם מז ע"ב), וכל שכן כנגד תלמידיו.